

38. Budapest, II. Gercse utca 13–15.**(KÖH 80063)****B**

2011. november 4-én és 7-én régészeti megfigyelést végeztem a 54098/3 hrsz.-ú telken családi ház építéséhez kapcsolódóan. A sávalapokat 60, ill. 80 cm mélységig ásták ki. A terület É-i felén leletek nélküli sárga agyagos réteget figyeltem meg a humusz alatt. A középső és a D-i sávban pedig őskori (késő bronzkori) kultúrréteg mutatkozott közvetlenül a felső humusz alatt. A metszetalban 2 beásás nyomát lehetett megfigyelni, az egyikből faszén, patics és kerámialeletek kerültek elő, továbbá a kultúrrétegből objektum nélkül jelentkeztek az őskori edénytöredékek.

KISS VIRÁG

39. Budapest, II. Margit körút 19–21.**(KÖH 73651)****Ő, Á, Tő, Kú**

A 2010-es próbafeltárás⁸ után 2011-ben megelőző feltárást végeztünk a 13374, 13375 hrsz.-ú ingatlanokon. A tornateremtől D-re található udvaron több régészeti korszak maradványai kerültek elő. Az őskort néhány kerámiatöredék képviselte. Az Árpád-korból, a 13. századból egy kemence és egy kút került napvilágra. 2010–2011-ben összesen 92 sírt tártunk fel, zömmel a D-i udvaron. A hódoltság korából származik 12 DNy–ÉK-i tájolású sír. A többi 80 sír Ny–K-i tájolású volt és már a 18. század elején épült templom melletti temetőhöz tartozott. Az udvar K-i felében egy É–D-i irányú csatorna került napvilágra. D-en az országúti ferences templom felé eső kerítésfal tövében a csatornát egy pince elvágta. A pince betöltése hódoltság kori leletanyagot tartalmazott. A tornaterem területén részleges feltárást végeztünk két szelvényben. A K-i szelvényben megtaláltuk az É–D-i irányú csatorna folytatását, továbbá egy hódoltság kori sírt is feltártunk. Egy további sír már behúzódott a metszetalba. A Ny-i szelvényben több hódoltság kori sír is jelentkezett, ezek feltárására már időhiány miatt nem került sor.

Munkatársak: Szilágyi Gábor régész, Németh Katalin rajzoló, Viemann Zsolt geodéta.

BENCZE ZOLTÁN

40. Budapest, III. Aquincum municipium falakkal körülvett területe (Szentendrei út 133. és 135.)**(KÖH 31505)****Ró**

A kutatási terület az aquincumi polgárváros DK-i szegélyéhez tartozik, közvetlenül a D-i városfal belső oldalán. A BTM Aquincumi Múzeum a területre szén pályázathoz kapcsolódóan római ház modelljét kívánja felépíteni, illetve rendezni az egykori lőtér területét (Pannonia Provincia Program). A 2010. évi feltárási területekhez kapcsolódóan⁹ 2011-ben az alábbi terület részekén dolgoztunk.

„G”–„F” utcák csatlakozása

Az aquincumi polgárváros eddig ismert harmadik legjelentősebb útja az ún. „G” utca: 2011-ben a K–Ny irányú, közel 5,5 m széles, eredetileg kőlapokkal burkolt, kissé ívelt felületű útvonalat tisztáztuk, amelynek mindkét szélén kis méretű, kőből épített csatorna vezette el a szennyvizet. Megfigyeléseink szerint az utca D-i oldalán pillérekkel tagolt fal képezte a csatorna D-i falát, azaz itt porticus alól nyílhattak az utcát szegélyező épületek. Az ideai kutatás új eredménye, hogy az út egyértelműen tovább halad Ny felé, a porticusfal és a csatorna is megszakítás nélkül folytatódik.

Az út átvágásakor kiderült, hogy mindössze 2 sóderes és törmelékeny útréteggel lehet számolni, közöttük kevés földfelhordással. A legelső réteg kavicsozását apróra tört, azonos anyagú és – valószínűleg – formájú kerámiadarabokkal egészítették ki, amelyet talán egy közeli fazekasműhely hulladékaként használtak itt fel. Az útrétegek alatt a sötétebb barna kompakt szűztalaj mutatkozott, majd a sárga altalaj. Az igen ritkán megújított, vékony útrétegződésű szerkezet arra utalhat, hogy az út relatíve későn készülhetett el, ami egyébként illeszkedik a polgárváros D-i részéről már korábban körvonalazódott képhez: a korábbi kutatások adatai alapján ugyanis a település D-i részén hiányoznak az É-i részre jellemző korai jelenségek, rétegek, ill. sokkal kevesebb építési periódus különíthető el. Ez arra utal, hogy a település D felé fokozatosan épülhetett ki, a város korai időszakában (1. század vége–2. század eleje) itt megtelepedés valószínűleg még nem volt. A fentiek miatt az úthálózat továbbtűzésére is feltehetően csak később került sor, így magyarázható a „G” utca rövid idejű használata. Megfigyeléseink szerint a legkésőbbi útréteg a 3. század közepén még biztosan működött, keltező leletanyag hiányában azonban a korábbi útréteg datálása egyelőre bizonytalan.

Az út – és a környező területek – utóéletére jellemző, hogy az út D-i oldalán futó csatorna betöltése és a legkésőbbi megvizsgálható útréteg felett egy kutya komplett csontváza került elő, ami a terület használaton kívüli, elhanyagolt jellegére utal, kora bizonytalan (3. század közepe után?).

A „G” utcához É felől csatlakozó „F” utca helyreállítását, romkert részétől D-re fekvő szakaszát is az ideai ásatási szezonban tudtuk megtisztítani. Az utat burkoló egykori kőlapok szinte nyom nélkül eltűntek, a legkésőbbi útfelület felett, ill. az út tengelyében futó csatorna betöltéséből el-, ill. kibontott újkori, modern tárgyakkal teli salakos rétegek arra utaltak, hogy ez az útszakasz – amely egykor a romkert határain kívül esett – esetleg még az 1970-es években is a felszínen volt. A korábbi kutatások alapján tudjuk, hogy az út ezen szakaszát K felől egyrészt a Birkózó mozaikos fürdő apszisa mögötti kisebb helyiségek, ill. D felé egy bizonytalan hovatartozású és rendeltetésű, téglalap alakú, kétpilléres helyiség határolta. Ezek Ny-i zárófalai elő is kerültek az út tisztítása során. Ugyanitt egy további, még a római korban az út szintje alá visszabontott É–D irányú fal is mutatkozott, ez egy korábbi épület-zárófal lehetett, amelyet a polgárvárosban több ponton megfigyelt 2. század végi–3. század eleji K-i irányú „úteltolásnak”, vagy újratűzésnek eshetett áldozatul. Az utca Ny-i oldalán É felé figyeltünk meg kisebb K–Ny irányú falcsonkokat (csatorna?), ill. padlószintrézletet, ezek hovatartozása kérdéses, D felé kevert, bolygatott képet

⁸ RKM 2010, 189., tévesen 73641 sz. KÖH azonosítóval.

⁹ RKM 2010, 189–192.